

Prestatieafspraken in de gemeente Altena

Uitvoeringsprogramma 2020+

Korte termijn: 2020

Doorkijk: 2021- 2024

Samenwerkende partners in de gemeente Altena

- Gemeente: Altena
- Corporaties: Woonlinie, Woonservice Meander en Woonstichting Land van Altena
- Huurderorganisaties: Huurdersvereniging Inbrengh (Woonlinie), Huurders Belangen Vereniging Land van Heusden en Altena (Woonservice Meander) en Huurdersvereniging ANUW van Woonstichting Land van Altena

1. Toelichting

1.1 Achtergrond

Per 1 juli 2019 hebben de drie corporaties in Altena gezamenlijk hun bod uitgebracht op het gemeentelijke volkshuisvestingsbeleid van de gemeente Altena zoals vastgelegd in de Regionale Woonvisie Land van Heusden en Altena (september 2015). Dat bod is vooraf afgestemd met de gemeente en huurdersorganisaties van de drie corporaties en was uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma en een investeringsopgave van per corporatie. Dit bod is de onderlegger voor de prestatieafspraken. Jaarlijks dienen de Prestatieafspraken voor 15 december gemaakt te worden. Dit doen wij ook dit jaar weer gezamenlijk met de gemeente, de drie woningcorporaties en hun huurdersorganisaties.

1.2 Wettelijk kader en routing

De inhoud van het bod is gebaseerd op de vereisten die de Woningwet stelt aan de minimale inhoud, aangevuld met de aandachtsvelden die beschreven staan in de Kamerbrief Prioriteiten Volkshuisvesting 2016-2019 van 22-06-2015 (kenmerk 2015-0000301642). Daarmee is geborgd dat de inhoud van het bod overeenkomt met de van toepassing zijnde wetgeving.

Vervolgens worden in de prestatieafspraken over de volgende onderwerpen afspraken gemaakt met bijhorend **uitvoeringsprogramma** en **activiteitenoverzicht**:

1. Liberalisatie en verkoop. Dit dient op viercijferig postcodeniveau aangegeven te worden.
2. Nieuwbouw en aankoop van woningen.
3. Betaalbaarheid en bereikbaarheid voor de doelgroep.
4. Huisvesting van specifieke groepen;
 - Urgenten (incl. vergunninghouders, GGZ/MO etc.)
 - Wonen met zorg en ouderenhuisvesting
5. Kwaliteit en duurzaamheid van woningen;
 - Realiseren van een energiezuinige sociale huurwoningvoorraad
6. Leefbaarheid en maatschappelijk vastgoed.

1.3 Planning

Om te komen tot nieuwe prestatieafspraken, is de route als volgt:

- Eind oktober: Voorbereiding van de prestatieafspraken door kernteam en bespreken in bestuurlijk overleg met wethouders en bestuurders.
- Begin november: Sturen van concept uitvoeringsprogramma naar de drie huurdersorganisaties.
- Derde week november: Bespreken van concept uitvoeringsprogramma en concept activiteitenoverzicht met de huurdersverenigingen.
- 3 december: Reactie op prestatieafspraken.
- 4 – 14 december: Ondertekening prestatieafspraken.

2. De Prestatieafspraken inhoudelijk

Voor het komende jaar zien we de volgende speerpunten die de **bijzondere aandacht** vragen van corporaties en gemeente gezamenlijk:

- ❖ Woningbehoefteonderzoek uitwerken in een woonprogramma.
- ❖ Duurzaamheid
 - Gasloos, energie- en CO2neutraal, vergroenen omgeving. Gemeente en corporaties werken samen verder aan hun duurzaamheidsambities.
- ❖ Opvang kwetsbare / urgente doelgroepen
 - Sturen en monitoren van huisvesting van urgente doelgroepen.
- ❖ Leefbaarheid
 - Uitwerken van dit thema in een leefbaarheid agenda.

Deze speerpunten staan uitgewerkt in het **Uitvoeringsprogramma** behorend bij de Prestatieafspraken 2020-Altena.

Naast de Prestatieafspraken stellen de corporaties ook jaarlijks een **Activiteitenoverzicht** op om duidelijk te maken hoe invulling wordt gegeven aan de Prestatieafspraken. De activiteitenoverzichten gaan per corporatie in een zelfde format in op:

- Investerings in Nieuwbouw 2020 en 2021-2024: aantal woningen;
- Verkoopplannen: aantal woningen de komende 5 jaar;
- Instandhouding sociale voorraad: sloopplannen de komende 5 jaar;
- Investering Onderhoud (bedragen);
- Energetische Maatregelen (bedragen en indien mogelijk woningen);
- Investerings in leefbaarheid.

Hier komen de volgende lijnen uit naar voren:

Investerings in Nieuwbouw:

Gezamenlijk staat door de drie corporaties een **toevoeging** van de woningvoorraad van in totaal **343 woningen** gepland. In de volgende kernen is een toevoeging voorzien: Genderen, Andel, Werkendam, Rijswijk, Dussen, Hank, Wijk en Aalburg, Woudrichem, Veen, Almkerk en Nieuwendijk.

Verkoopplannen

Gezamenlijk staat voor de drie woningcorporaties een jaarlijkse verkoop ingerekend van 13 woningen, ofwel 65 over een periode van 5 jaar. Het is niet goed te voorspellen in welke kernen dit exact zal gebeuren per jaar en/of dit aantal onder- of overschreven wordt. Alle drie de corporaties voeren een terughoudend verkoopbeleid wat jaarlijks wordt geijkt.

Instandhouding sociale voorraad

Wanneer sloop, verkoop en nieuwbouw tegenover elkaar worden gezet, leidt dit tot een geplande **netto toevoeging van: 258 woningen in de komende vijf jaar.**

Investering Onderhoud

In totaal investeren de drie corporaties de komende **5 jaar** voor **€ 9.182.000 in het onderhoud en instandhouding** van het woningbezit. Dit totaal is de optelling van het planmatig, mutatie en klachtenonderhoud. Gemiddeld genomen is de conditiescore bij alle drie de corporaties (ruim) bovengemiddeld.

Energetische Maatregelen

Gemiddeld genomen heeft het woningbezit van Woonstichting Land van Altena en Woonservice Meander een **B-energielabel**.

Voor Woonlinie heeft dit ook bijna bereikt.

Naast onderhoudsinvesteringen doen de drie corporaties ook investeringen in energetische maatregelen. In **2020** investeren de drie corporaties totaal voor een bedrag van **€ 872.000**.

Naast de investeringen in duurzaamheidsmaatregelen kennen alle drie de corporaties een actief programma voor plaatsing van **zonnepanelen** op de daken. Dit programma bestaat uit het plaatsen van panelen op vrijkomende woningen en het op aanvraag plaatsen van panelen bij zittende bewoners.

Nieuwbouwwoningen zijn gasloos en NOM of BENG (Nul op de Meter / Bijna Energie Neutrale Gebouwen).

Investerings in leefbaarheid

Leefbaarheid neemt een steeds prominentere plaats in het beleid van woningcorporaties. De nieuwe regelgeving (Woningwet 2015) heeft geleid tot een **concentratie van kwetsbare bewoners** als nieuwe instroom bij woningcorporaties. We merken dat een steeds groter deel van de instromende bewoners een 'rugzakje' heeft (psychiatrische achtergrond, schuldenproblematiek, reclassering, statushouders).

Bovendien hebben zij doorgaans een inkomen uit een uitkering (en niet uit werk). Dat maakt ze extra kwetsbaar.

Bij elkaar investeren de drie corporaties voor **2020** een bedrag van **€ 660.000** in leefbaarheid. Dit bedrag is inclusief personeelskosten die samenhangen met werkzaamheden rondom leefbaarheid.

Aldus overeengekomen op

	<p>Namens het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Altena</p> <p>De heer H. Tanis, wethouder</p>	
	<p>Namens Woonlinie</p> <p>De heer P.A.W. van den Heuvel, directeur-bestuurder</p>	
	<p>Namens Woonservice Meander</p> <p>De heer W. Bijl, directeur-bestuurder</p>	
	<p>Namens Woonstichting Land van Altena</p> <p>Mevrouw A. Verdaasdonk - van Weerlee, directeur-bestuurder</p>	
<p>Huurdersvereniging</p> <p>"INBRENG"</p> <p>Werkendam Aalburg Woudrichem</p> 	<p>Namens Huurdersvereniging Inbreng (Woonlinie)</p> <p>De heer R. Hetjes, voorzitter</p> <p>De heer C. Sluijk, lid</p>	
	<p>Namens Huurders Belangen Vereniging Land van Heusden en Altena (Woonservice Meander)</p> <p>Mevrouw H. Visser-Kieboom, voorzitter</p>	
<p>Huurdersvereniging</p> <p>A.N.U.W.</p>	<p>Namens Huurdersvereniging ANUW (Woonstichting Land van Altena)</p> <p>De heer J.W. van Drunen, voorzitter</p>	

Uitvoeringsprogramma Altena tbv bod 2020 ev - Beleidsmatige onderbouwing

prestatieafspraken 2020 ev

THEMA Beschikbaarheid en Betaalbaarheid					
PRESTATIEAFSPRAAK 1: Passendheid en beschikbaarheid woningvoorraad: sturing op slaagkans, wachttijd en zoektijd				Uitvoeringsprogramma	
	TREKKER	DOORKIJK (2018-2022)	Stand van zaken per 1 november 2019	2020	2021-2024
<p>We hebben afgesproken:</p> <p>I. Met de combinatie van slaagkans, aantal reacties, wacht- en zoektijd zoals bijgehouden in Woongaard monitoren we de ontwikkelingen op de sociale huurmarkt.</p> <p>II. Voor het bepalen van de volkshuisvestingopgave voor de het Land van Heusden en Altena maken we gebruik van de resultaten van gemeenschappelijk onderzoek.</p> <p>III. Aandacht geven aan middeninkomens door middel van in beeld brengen van omvang, woningbehoefte van deze doelgroep met behulp van een gezamenlijk onderzoek en actief gebruik van de maximaal 15% vrije ruimte.</p> <p>IV. Aandacht voor woonlasten.</p>	<p>Corporaties.</p> <p>Corporaties en Gemeente.</p> <p>Corporaties en Gemeente.</p> <p>Corporaties.</p>	<p>We spreken af:</p> <p>I. Op basis van de combinatie van slaagkans, aantal reacties, wacht- en zoektijd (zoals bijgehouden in Woongaard) van voorgaand jaar, bepaling minimaal benodigde voorraad betaalbare huurwoningen per corporatie voor opvolgende jaren.</p> <p>Dat we daar waar nodig gezamenlijk onderzoek uitvoeren. Daarnaast delen we relevante informatie met elkaar om zicht te houden op de ontwikkelingen van ons woningbestand.</p> <p>Actieve sturing op ruimte binnen 80%-10%-10% regeling. Dit met het oogpunt bij te dragen aan de leefbaarheid in straten, buurten en kernen.</p> <p>We willen onderzoek doen naar de woonlasten van de huurders in het werkgebied (sociale voorraad).</p>	<p>Uit de trendrapportages en Staat van de Woningmarkt concluderen we dat de woningmarkt overall in Altena in evenwicht lijkt te zijn d.w.z. dat er geen sprake is van een overspannen of te ontspannen woningmarkt. Wel zijn er lokale verschillen zichtbaar (bv. hogere druk in Woudrichem). We merken een toenemende druk van woningzoekenden buiten de regio op de woningmarkt in Altena door de relatief korte zoektijden en laag prijsniveau.</p> <p>Uiterlijk eind 2019 is het nieuwe woningbehoefte-onderzoek (Wbo) gereed (resultaten nu nog niet beschikbaar).</p> <p>Op basis van de regelgeving spreken gemeente en corporaties af de 80-10-10 ruimte te willen benutten. Dit wordt o.a. ingezet voor het huisvesten van middeninkomens (zie onderzoek naar middeninkomens / Rigo 2019) en voor de aanpak van leefbaarheidsvraagstukken in kwetsbare wijken en buurten.</p> <p>Aandachtsgroepen zijn met name 1-persoonshuishoudens zonder vermogen en laag middeninkomen / gezinnen met laag middeninkomen en zonder of beperkt vermogen (onderzoek middeninkomstens). Maatregelen spelen hier op in. Corporaties volgen het sociale huurakkoord: matigen van huurverhoging en duurzaamheidsbeleid draagt bij aan het in de greep houden van de totale woonlasten.</p>	<p>De corporaties monitoren het functioneren van de sociale huurmarkt en rapporteren hierover 1x per half jaar in de vorm van een trendanalyse. Hierin is o.a. aandacht voor woningzoekenden, slaagkansen en zoektijden. We kijken naar mogelijkheden voor monitoring op doelgroepen of aandachtsgebieden (zoals leeftijd, huishoudsamenstelling of specifieke kernen).</p> <p>Op basis van resultaten Wbo een nieuwe woonagenda maken (onderdeel van de omgevingsvisie). Prestatieafspraken en woningbouwplanning worden hierop afgestemd.</p> <p>Uitvoering geven aan maatregelen om invulling te geven aan de vrije ruimte en aan de maatregelen die afgesproken zijn in het onderzoek middeninkomens. Monitoren van effecten. Een voorbeeld hiervan is de inzet van koopvoordeelwoningen Meander in vrije sector huur.</p> <p>Uitvoering geven aan maatregelen: volgen sociaal huurakkoord bij huurverhoging (max totale huursom = inflatievolgend). Duurzaamheidsmaatregelen dienen bij te dragen aan lagere woonlasten. Monitoren van effecten.</p>	<p>Monitoren van ontwikkelingen op huurmarkt en hierop bijsturen (waar mogelijk). Verdere bijsturing op basis van nieuw woningbehoefteonderzoek.</p> <p>Vervolgacties (zie 2020).</p> <p>Monitoren van effecten en eventueel bijsturen.</p> <p>Monitoren van effecten en eventueel bijsturen.</p>
PRESTATIEAFSPRAAK 2: Specifieke doelgroepen van aandacht: vergunninghouders, 'tussen wal en schip' (primair en secundair) en middeninkomens				Uitvoeringsprogramma	
	TREKKER	DOORKIJK (2018-2022)	Stand van zaken per 1 november 2019	2020	2021-2024
<p>We hebben afgesproken:</p> <p>I. De corporaties spannen zich in om de taakstelling statushouders te realiseren.</p>	<p>Corporaties en Gemeente.</p>	<p>We spreken af:</p> <p>Doorzetten beleid 2019 ten aanzien van statushouders. Toewijzing conform onderstaande overeengekomen nieuwe verdeling:</p> <ul style="list-style-type: none"> * woonstichting LvAltena: 20% * Woonservice Meander: 35% * Woonlinie: 45% <p>De corporaties spreken af dat zij max. 20% in totaal van het aantal mutaties per jaar toewijzen aan urgente doelgroepen (met voorrang huisvesten).</p>	<p>Zie punt II. Stand van zaken per 1 november 2019: Het aantal statushouders dat in 2019 werd aangemeld, was beperkt. De verwachting is dat dit aantal in 2020 weer zal toenemen.</p>	<p>Wat gaan we doen:</p> <p>Inspanning voor realisatie van taakstelling statushouders, per half jaar beoordelen en verdelen. Afspraken maken om snel te kunnen meebewegen (snel op- en afschalen, indien nodig).</p>	<p>zie 2020.</p>

II. Omvang doelgroepen 'tussen wal en schip' (primair en secundair) in beeld in 2018.	Corporaties en Gemeente.	Doorvertaling mogelijke huisvestings- en ondersteuningsvraag aandachtsdoelgroepen 'tussen wal en schip'.	Notitie is gemaakt voor huisvesting urgente doelgroepen. Op basis van monitoring in 2019 worden afspraken gemaakt over taakstelling. Daarnaast brengen we de bijzondere mutaties in beeld (mutaties met bijzondere aandacht van sociaal beheerder/woonconsulenten).	Inspannen voor realisatie van taakstelling urgente doelgroepen. We gaan uit van max. 20% toewijzing aan urgente doelgroepen (excl. woonzorgindicaties en Wmo). Monitoren en bijsturen.	Updaten en evalueren afspraken.
III. Op projectniveau levert gemeente maatwerk met hun grondprijsbeleid ten dienste van de sociale volkshuisvestelijke opgave.	Gemeente.	O.a. op basis van onderzoek effectieve vraag brengen we in beeld wat die opgave is.	Recent is gestart met de opstelling van een nieuw grondprijsbeleid voor de gemeente Altena. De verwachting is dat deze in het eerste kwartaal van 2020 wordt vastgesteld door de raad.	Vaststelling van het grondprijs beleid 1e kwartaal 2020. Op projectniveau wordt gekeken naar de mogelijkheid van het leveren van maatwerk voor de realisatie van sociale huurwoningen.	Eenduidig beleid/kaders in de gemeente Altena.
IV. Aandacht voor doelgroep arbeidsmigranten.	Gemeente en Corporaties.	In beeld brengen wat de vraag is en (huisvestings)knelpunten in beeld brengen.	De gemeente ontwikkelt een beleid voor het tijdelijk huisvesten van arbeidsmigranten. De corporaties denken mee met gemeente over huisvestingsvraagstukken arbeidsmigranten, maar nemen daar geen actieve rol in. Via de reguliere huisvesting via Woongaard vervullen corporaties nu al een rol in de huisvesting van arbeidsmigranten die zich in Nederland willen vestigen. Het beleid van de gemeente richt zich voornamelijk op de groep arbeidsmigranten die hier tijdelijk wonen. Voor deze groep wil de gemeente met vergunningen voor maximaal 10 jaar, grootschalige huisvesting realiseren.	Uitvoering geven aan beleid. Specifiek aandacht voor voorlichting zodat de arbeidsmigrant die wil blijven de weg vindt naar Woongaard.	

THEMA Kwaliteit woning en verduurzaming					
PRESTATIEAFSPRAAK 3: Energieprestatie bestaande voorraad en informatiemarkt duurzaamheidsinitiatieven			Uitvoeringsprogramma		
	TREKKER	DOORKIJK (2018-2022)	Stand van zaken per 1 november 2019	2020	2021-2024
We hebben afgesproken:					
I. Sociale huurwoningen op een gemiddelde Energie-index van 1,3 (dit komt overeen met gemiddeld label B volgens de oude systematiek).	Corporaties.	We spreken af:	Corporaties zijn volop bezig met verduurzaming bezit en realiseren benodigde labelstappen. Gegevens zijn onderdeel van Regionale Kerncijfers Volkshuisvesting Land van Heusden en Altena. Vanaf 2019 gasloos bouwen bij nieuwe projecten / in 2021 gemiddeld label B / toewerken naar CO2-neutraal in 2050.	Wat gaan we doen: Vanuit oud label B doorontwikkeling naar verdere verbetering van energieprestatie. In de activiteitenoverzichten zijn per corporatie de aantallen woningen en de bijbehorende labels terug te vinden.	Uitvoering duurzaamheidsprogramma.
II. Altena Energiestrategie: CO2 neutraal in 2046.	Gemeente en Corporaties.	II. Plan van aanpak voor verduurzamen bezit met focus op 2046 CO2 neutraal. Kan alleen in gezamenlijkheid (gemeente, corporaties, markt) gerealiseerd worden.	De Routekaart van Aedes is ingevuld door de corporaties. Dient als PvA voor duurzaamheid. In de op 28-5-2019 door de gemeenteraad vastgestelde Altena Energiestrategie is afgesproken dat er een uitvoeringsagenda volgt met gebouwde omgeving als belangrijk onderdeel.	Opstellen van de uitvoeringsagenda (Q4 2019 en Q1 2020) samen met verschillende stakeholders. Vervolgens uitvoeren van acties uit de uitvoeringsagenda.	Uitvoeren van acties uit de uitvoeringsagenda.
III. Aardgasloos 2050.	Gemeente en corporaties.	III. In het huidige regeerakkoord staat dat aan het eind van de kabinetsperiode nieuwe woningen in de regel niet meer op gas verwarmd worden. Het Klimaatakkoord noemt een aanpak van verleiding en regie via de wijkgerichte aanpak en de startmotor.	Uitvoering gasloos voor nieuwbouw sociale huur (uitgezonderd lang lopende projecten).	Afspraken maken hoe je naar gasloos gaat voor bestaande bouw: mogelijkheden, onmogelijkheden en termijnen. In de transitievisie warmte (gereed uiterlijk eind 2021) vastleggen welke wijk wanneer wordt afgesloten van aardgas. Voor wijken die voor 2030 van het gas af gaan moeten alternatieve structuren worden benoemd. Denk hierbij aan all-electric, biogas, waterstof of geo-/aquathermie. Systeemkeuze heeft grote gevolgen voor manier van verwarmen en eventuele aanpassingen in woningbezit.	In 2021 verder uitwerken en vaststellen van de transitievisie warmte. Vervolgens planning voor uitvoering op wijkniveau in uitvoeringsplannen.
IV. Regionale energiestrategie RES2030.	Gemeente en Corporaties.	Op grond van het klimaatakkoord moet de regio West-Brabant een Regionale energiestrategie opleveren met daarin een elektriciteitsplan en warmteplan.	In december is er een redelijk definitief beeld van de zogenaamde 80% RES.	In het eerste en tweede kwartaal van 2020 neemt de gemeenteraad een besluit over de 80% RES vormt een basis voor de transitievisie warmte.	Na beoordeling door het Rijk volgt in 2021 de definitieve RES.
V. Bewustwording inwoners.	Gemeente en Corporaties.	Samen optrekken in aanpak voor bewustwording op het vlak van duurzaamheid / energiebesparing.	Gemeente gaat aan de slag met bewustwordingscampagne voor verschillende doelgroepen. Daarnaast enquête onder inwoners om behoefte te peilen. Er is sinds september 2019 een Energieloket voor verduurzaming woningen.	Voorlichting en informatievoorziening op elkaar afstemmen. Energieloket en bijbehorende activiteiten (energiecoaches) waar mogelijk ook beschikbaar maken voor huurders.	

VI. Klimaatadaptatie.	Gemeente.	De klimaatverandering leidt een groter risico op wateroverlast, vedroging, hittestress en overstromingen. Om de effecten hiervan te beperken, is in het landelijke Deltaprogramma ruimtelijke adaptatie (DPRA) afgesproken dat alle gemeenten een stresstest uitvoeren en risicodialogen gaan voeren.	Altena heeft een concept stresstest gereed. Momenteel bespreken we intern en met de partijen binnen werkeenheden 4 van de Samenwerking Water (SWWB) hoe we de risico/klimaatdialogen op gaan pakken.	In 2020 voert de gemeente klimaatdialogen met onder meer de woningcorporaties. Dit moet eind 2020 leiden tot een klimaatadaptatiestrategie inclusief uitvoeringsagenda. Dit betreft zowel de openbare ruimte als woningen/tuinen van huurders (bijvoorbeeld stimuleren groene daken of vergroening tuinen).	Waar mogelijk benutten we meekoppelkansen. In de openbare ruimte en bij openbare gebouwen geven we het goede voorbeeld. De klimaatadaptatiestrategie reguleren en borgen we in plannen, zoals het omgevingsplan. We maken gebruik van de stimuleringsregelingen die landelijk beschikbaar komen.
VII. Natuurinclusief en circulariteit	Gemeente en Corporaties.		Zowel de gemeente als de corporaties zijn in meer of mindere mate bezig met deze thema's. Er zijn echter nog geen gezamenlijke structurele afspraken.	Onderzoeken welke afspraken we kunnen maken over het implementeren van circulariteit en natuurinclusiviteit. Ook wordt gezocht naar een locatie voor een pilot.	

PRESTATIEAFSPRAAK 4 : Innovatie in (toekomstbestendige) woonvormen				Uitvoeringsprogramma	
	TREKKER	DOORKIJK (2018-2022)	Stand van zaken per 1 november 2019	2020	2021-2024
We hebben afgesproken: I. Voortzetten kleinschalige initiatieven en beter beeld van kansrijke (toekomstbestendige) woonvormen.	Gemeente.	We spreken af: Vanaf 2018 (uitgaande van meer investeringspotentieel bij partijen) investeren corporaties en gemeente mee in innovatieve (toekomstbestendige) woonvormen (tot die tijd voortzetten kleinschalige initiatieven).	In ontwikkeling is een voorbeeldproject 'circulair bouwen' van Woonlinie. Zit in initiatiefase. Gemeente is in gesprek met initiatiefnemers voor een project Tiny houses.	Wat gaan we doen: Doorontwikkeling project circulair bouwen. Realisatie van Tiny house locatie.	

THEMA Leefbaarheid en woonomgeving

PRESTATIEAFSPRAAK 5: Leefbaarheid				Uitvoeringsprogramma	
	TREKKER	DOORKIJK (2018-2022)	Stand van zaken per 1 november 2019	2020	2021-2024
We hebben afgesproken: I. Leefbaarheidsagenda's.	Gemeente.	We spreken af: Corporaties en huurdersorganisaties zijn klankbord bij de totstandkoming van de tweejaarlijkse enquête Veiligheid en bij de vertaling ervan naar het uitvoeringsprogramma Veiligheid.	De enquête Veiligheid is in 2019 uitgevoerd. Er wordt gestart met de opstelling van een nieuw Veiligheidsbeleid.	Wat gaan we doen: Opstelling van een nieuw veiligheidsbeleid. Corporaties en huurdersorganisaties zijn klankbord bij de opstelling van dit beleid.	Hbv's en corporaties blijven klankbord bij de opstelling van het uitvoeringsprogramma veiligheid.
II. Leefbaarheidsactiviteiten.	Gemeente. Corporaties.	Komen tot leefbaarheidsagenda's in dorpen. Inzicht in welke voorzieningen op het gebied van zorg zijn aanwezig in de kernen en welke nog ontbreken.	De gemeente heeft sinds dit jaar 2 gebiedsregisseurs die alle kernen langs gaan. De insteek is om ideeën op het vlak van leefbaarheid op te halen. Sinds 2019 dienen corporaties afspraken te maken in de prestatieafspraken voor doelen en uitgaven op het gebied van leefbaarheid. Corporaties nemen in hun activiteitenoverzicht mee wat hun beoogde activiteiten zijn op het gebied van leefbaarheid. Dit is in het bod voor 2019 al gebeurd. De uitgaven van leefbaarheid zijn inclusief de toe te rekenen personeelslasten van gebiedsgericht personeel en overhead. De inzet wordt in ieder geval gepleegd op; • Schoon, heel en veilig • Vitale ontmoetingsruimten, incl ondersteuning bewonerscommissies • Vroeg eropaf (preventief) • Inzet vrijwilligers/ vrijwilligersvergoeding • De zachte landingen in de wijken van de bijzondere doelgroepen • Sociale activiteiten voortvloeiend uit signalering in wijkvisies, kernteams, wijk- en dorpsraden en wijkschouwen • Gezamenlijke aanpak van semi-openbare ruimten in nabijheid van woningcomplexen. • Personele inzet op leefbaarheid/ woonmaatschappelijk werk	Dorpenronde door gebiedsregisseurs > aanhaken van de corporaties en input voor de opstelling van leefbaarheidsagenda's Meenemen van afspraken op het gebied van leefbaarheid in prestatieafspraken, o.a. door opzet van een leefbaarheidsagenda. > uitwerking Visie - agenda - activiteiten.	Meenemen van afspraken op het gebied van leefbaarheid in prestatieafspraken, o.a. door opzet van een leefbaarheidsagenda.

PRESTATIEAFSPRAAK 6: Wonen, Zorg en Welzijn				Uitvoeringsprogramma	
--	--	--	--	-----------------------------	--

	TREKKER	DOORKIJK (2018-2022)	Stand van zaken per 1 november 2019	2020	2021-2024
We hebben afgesproken: I. Concreet plan van aanpak voor zorg- en welzijnsaspecten met betrekking tot doelgroep 'langer thuis' door nieuw platform Wonen, Zorg en Welzijn in 2017. Een belangrijke bouwsteen hiervoor vormt het SOAB-onderzoek. II. Vastgestelde relevante 'Woonladder' prestatieindicatoren uit te werken door Kopgroep Woonladder/ Schuldhulpverlening (2017). III. Nieuw: voorbereiden op decentralisatie GGZ/MO.	Gemeente.	We spreken af: Uitvoering plan van aanpak voor zorg- en welzijnsaspecten met betrekking tot doelgroep 'langer thuis' en evaluatie onderzoek Wonen, Zorg en Welzijn (SOAB).	In 2018 is onder projectleiderschap van Trema gestart met het uitvoeren van project langer thuis. Inmiddels zijn vrijwilligers opgeleid om bijeenkomsten te houden en huisbezoeken af te leggen. In 2018 zijn de eerste bijeenkomsten geweest. In 2019 zijn meerdere bijeenkomsten geweest. Eind 2019 wordt een evaluatie opgesteld en een plan van aanpak voor 2020.	Wat gaan we doen: Monitoren van de aanpak en zonodig bijsturen van de aanpak om het bereik te vergroten. Eind 2020 wordt een besluit genomen over het vervolg.	
	Gemeente en Corporaties.	Monitoring verbetering procesgang en resultaten 'Woonladder' meetbaar aan de hand van vastgestelde prestatieindicatoren.	Aandacht is in de afgelopen periode vooral uitgegaan naar Vroeg Er Op Af. Uitrol Woonladder wordt belangrijker naarmate decentralisatie beschermd wonen verder vorm krijgt en er een toename is van psychisch kwetsbare burgers. Dit verdient verdere aandacht.	Gemeente en corporaties nemen deel aan een regionaal experiment "weer thuis" onder begeleiding van Platform 31. Doel van dit experiment is de lokale (kwantitatieve en kwalitatieve) behoefte aan woonruimten voor de doelgroep GGZ te onderzoeken. Daarnaast is voor Altena belangrijk te onderzoeken hoe je de draagkracht van de 21 kernen in stand houdt.	
	Gemeente en Corporaties.	Voorbereiden op opvang, begeleiding en huisvesting van kwetsbare doelgroep uit GGZ en MO.	De pilot Opvang in Altena in de Nieuwe Banne (appartementen) en Werkendam (eengezinswoning) loopt. Na een moeizame start zijn de woningen bewoond. Eind 2019 vindt een evaluatie plaats.	Op basis van de evaluatie Opvang in Altena wordt een besluit genomen over het vervolg. Inzet blijft erop gericht lokaal opvoorzieningen beschikbaar te hebben. In de gemeente wordt een pilot voor een Wijk GGD'er uitgevoerd. Deze persoon heeft GGZ expertise en vormt bij individuele cases het schakelpunt tussen zorg en veiligheid. Corporaties kunnen gebruik maken van de expertise van de Wijk GGD'er. Na afloop van de pilot wordt een besluit genomen over het al dan niet permanent invoeren van deze functie. Corporaties zijn onderdeel van de klankbordgroep.	Implementatie.
NIEUW: Nieuw Wbo > Woonvisie > prestatieafspraken + diversen				Uitvoeringsprogramma	
	TREKKER	DOORKIJK (2018-2022)	Stand van zaken per 1 november 2019	2020	2021-2024
We hebben afgesproken: I. Om te komen tot een nieuwe Woonagenda. Daaraan gaat een Woningbehoefteonderzoek vooraf. II. Gemeentelijke achtervang te regelen.	Gemeente en corporaties	Nvt	Naar verwachting wordt het onderzoek dit jaar afgerond.	Wat gaan we doen: Op basis van Wbo en de Omgevingsvisie wordt een nieuwe woonagenda opgesteld en de prestatieafspraken vernieuwd.	Uitvoering geven aan en monitoren van woonagenda en prestatieafspraken. Begin 2023 herijking van het Wbo.
	Corporaties en Gemeente.		Corporaties gaan een verzoek indienen bij de gemeente Altena en gezamenlijk wordt de ruimte bepaald.		

Onderwerp	Bijlage bij prestatieafspraken: Activiteitenoverzicht Woonstichting Land van Altena
Datum	December 2019
Aan	Gemeente Altena en Huurdersbelangenverenigingen

Algemeen

Hierbij treft u aan het activiteitenoverzicht 2020 van Woonstichting Land van Altena. Het is onderdeel van de prestatieafspraken voor 2020 met een doorkijk op de periode 2021 - 2024 (vast te stellen in het bestuurlijk overleg van 4 december). Dit activiteitenoverzicht sluit aan op ons bod, maar is aangepast aan eventuele nieuwe ontwikkelingen en de begroting 2020.

Investerings in Altena

Er is geen nieuwbouw begroot voor 2020.

Voor de periode 2021-2024 staat het volgende op de planning:

Kern	Omschrijving	2021-2024
Almkerk	Nieuwbouw op locatie naast De Nieuwenaar	30
Nieuwendijk	Nieuwbouw op locatie Volkstuinen	30
Almkerk	Overweging sloop + nieuwbouw De Ster	20
Totaal		80

Verkoopprogramma

In ons ondernemingsplan 2015-2019 is bepaald dat we een deel (149) van ons woningbezit gaan verkopen, te weten onze vrijstaande woningen en de twee-onder-een-kap woningen. Deze woningen zijn eerst te koop aangeboden aan de zittende huurders. Daarnaast zijn deze woningen verkocht bij mutatie. Tot en met heden zijn hier 44 woningen van verkocht. In 2019 is ons Verkoopprogramma herzien en de verkoopvijver bestaat nu uit 77 woningen:

Er zijn enkele woningen aan toegevoegd, te weten:
Nieuwendijk: Pr. Irenelaan 4, 6, 8, 16, 18 en 20.

Ook zijn enkele woningen uit het Verkoopprogramma gehaald, te weten:
Nieuwendijk: Pr. Irenelaan 41, 43, 45 en 47.
Almkerk: Fabriciusstraat 9 en 9a en Gr. van Nieuwenaarstraat 12, 14, 16, 18, 20 en 22.
Uitwijk: 't Gemeent 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8 en 10.

Verder gaan we van enkele woningen uit het 'oude' verkoopprogramma bij mutatie bepalen of we deze willen verkopen, te weten:
Almkerk: Burg.H.Blokstraat 78 en 80.
Uitwijk: 't Gemeent 17 en 19.

Ten slotte gaan we van enkele woningen uit het 'oude' verkoopprogramma bij mutatie bepalen of we deze willen slopen en de locatie willen gebruiken voor nieuwbouw, te weten:
Almkerk: Fabriciusstraat 2, 4, 11, 12, 13, 14, 16, 18 en 20.

Instandhouding sociale voorraad

Er is een mogelijk sloopplan (De Ster, Almkerk) voor op zijn vroegst in 2025.

In de komende 5 jaar worden circa 60 nieuwbouwwoningen gebouwd.

In de komende 5 jaar worden circa 20 woningen verkocht.

Per saldo stijgt de sociale voorraad met 40 woningen.

De mutatie voor de komende 5 jaar is als volgt (onder voorbehoud):

Nieuwbouw	Sloop	Verkoop	Mutatie
+60	0	-20	+40

Investering onderhoud

In 2020 zullen de volgende onderhoudsinvesteringen plaats vinden.

	Planmatig onderhoud	Klachten onderhoud	Mutatie onderhoud
Totaal	1.414.000	281.000	331.000

Energetische maatregelen

* Bij onderhoud en woningverbetering worden zoveel mogelijk duurzame materialen toegepast.

* Aan bewoners wordt de mogelijkheid geboden om de energetische kwaliteit van hun woning te verbeteren door het laten aanbrengen van isolatie en zonnepanelen tegen een huurverhoging.

* Bij mutatie van de woningen wordt getracht één of meerdere energielabelsprongen te maken, door zoveel mogelijk isolatiemaatregelen toe te passen en zonnepanelen te installeren.

Eind 2019 heeft 91% van onze totale woningvoorraad energielabel C of hoger.

We hebben het streven om eind 2021 onze woningen gemiddeld op energielabel B te hebben.

Tot en met oktober 2019 zijn er in totaal bij 257 woningen zonnepanelen aangebracht.

We hebben de wens om in 2021, waar dit mogelijk is, al onze woningen te voorzien van zonnepanelen.

Energetische maatregelen 2020	Bedrag
Na-isolatie	94.500
Isolatie verbetering	25.000
Totaal	119.500

Leefbaarheid

Vanaf 2019 nemen corporaties in hun activiteitenoverzicht mee wat hun beoogde activiteiten zijn op het gebied van leefbaarheid. De uitgaven van leefbaarheid zijn inclusief de toe te rekenen personeelslasten van gebiedsgericht personeel en overhead. De inzet wordt in ieder geval gepleegd op;

- * In stand houden van de activiteiten in De Nieuwenaar, Jan Biesheuvel Dijkhuis en Het Steunpunt.
- * Ondersteuning huurdersorganisatie.
- * Vroeg eropaf (preventief).
- * Personele inzet en kosten derden op incasso bij huurachterstanden.
- * Buurtbemiddeling door Surplus.
- * Huisbezoek bij nieuwe huurders.
- * Huisbezoek bij huurders die al langer bij ons huren en 75-plussers.
- * Personele inzet op leefbaarheid/woonmaatschappelijk werk.
- * Woonzorgadviseur van Trema.

Leefbaarheidsmaatregelen 2020	Bedrag
Totaal	52.000

Onderwerp	Bijlage bij prestatieafspraken: Activiteitenoverzicht gemeente Altena - Woonlinie
Datum	December 2019
Aan	Gemeente Altena en Huurdersbelangenverenigingen
Van	Woonlinie

Algemeen

Hierbij treft u aan het activiteitenoverzicht van Woonlinie voor 2020 en verder. Het is onderdeel van de prestatieafspraken voor 2020 en verder (vast te stellen in het bestuurlijk overleg van 4 december jl.). Dit activiteitenoverzicht sluit aan op ons bod, maar is aangepast aan eventuele nieuwe ontwikkelingen en de begroting 2020.

Investerings in Altena

De volgende nieuwbouw huur is begroot voor het komende jaar.

Kern	Omschrijving	2020
Genderen	Ruiterhof / woningen	8
Andel	Bronkhorst / appartementen	15
Werkendam	Kerckelant / woningen	8
Andel	Bloesemhoff / appartementen / zorg / maatsch. ruimte	17
Totaal		48

Voor de periode 2021-2024 staat de volgende planning:

Kern	Omschrijving	2021-2024
Rijswijk	Centrumplan Giessen Rijswijk / appartementen	8
Dussen	Zandweide / appartementen	15
Rijswijk	Kandelaar / woningen	13
Dussen	Zandweide / woningen	8
Hank	Roode Camer fase 6 / woningen	18
Genderen	Genderen Zuid / woningen	10
Wijk en Aalburg	Langestraat fase 1 / woningen	8
Woudrichem	Hoge Maasdijk fase 2 / appartementen	32
Wijk en Aalburg	Gemeentehuis / appartementen	16
Veen	Den Eng Zuidkant / woningen	11
Totaal		139

Verkoopplannen

Woonlinie zet in op de verkoop van gemiddeld 7 woningen per jaar. Het is niet goed te voorspellen in welke kernen dit exact zal gaan gebeuren per jaar en/of dit aantal onder- of overschreden wordt.

Verkoopvoorraad per 1-1-2020	Verkoop per jaar
Ca. 220	7

Instandhouding sociale voorraad

Er zijn geen sloopplannen voor de komende jaren. In de komende 5 jaar worden 187 nieuwbouwwoningen gebouwd. In de komende 5 jaar worden circa 35 woningen verkocht. Per saldo stijgt de sociale voorraad met 152. De mutatie voor de komende 5 jaar als volgt:

Nieuwbouw	Sloop	Verkoop	Mutatie
187	0	35	152

Investering onderhoud

In 2020 zullen de volgende onderhoudsinvesteringen plaats vinden in het werkgebied van Woonlinie. Bij overig gaat het hierbij om o.a. bijdrage aan Verenigingen voor Eigenaren en Contractonderhoud.

(bedragen x € 1.000):

	Planmatig onderhoud	Klachten onderhoud	Mutatie onderhoud	Overig
Totaal 3.431.000	1.180.000	1.025.000	626.000	600.000

Energetische maatregelen

De investeringen in energetische maatregelen zijn €762.000,- In 2020 zullen de volgende geplande energetische maatregelen plaats vinden:

Kern	Energetische maatregelen 2019	Aantal
Woudrichem	Energetisch treintje (diverse maatregelen)	22
Andel	"	7
Eethen	"	6
Dussen	"	2
Andel	Isoleren vloer	7
	Isoleren vloer en spouw	20
Dussen	Isoleren vloer	12
Hank	Isoleren vloer	53
Rijswijk NB	Isoleren vloer	12
Woudrichem	Isoleren spouw	16
	Isoleren vloer	67
	Isoleren vloer en spouw	16
Totaal		240

Daarnaast worden op aanvraag zonnepanelen geplaatst op woningen. Gemiddeld worden er in Altena per jaar op 32 woningen zonnepanelen geplaatst.

Energielabel

Woningcorporaties hebben als doelstelling om per 2021 een gemiddeld label B te halen, ofwel een energieindex tussen 1,21 en 1,40.

De gemiddelde energieindex bij Woonlinie is naar verwachting op 31-12-2019 1,41. Naar verwachting zit de energieindex op 31-12-2020 op 1,35. Daarmee wordt de doelstelling op tijd gehaald.

In Altena is de volgende verdeling naar energielabels of energie-index voor zowel de DAEB als Niet-DAEB woningen:

Label	Energie-index	Aantal	%
A++	≤0,60	11	0,4
A+	0,61-0,80	37	1,5
A	0,8-1,20	583	23,3
B	1,21-1,40	903	36,0
C	1,41-1,80	560	22,3
D	1,81-2,10	163	6,5
E	2,11-2,40	95	3,8
F	2,41-2,70	87	3,5
G	> 2,70	68	2,7
Totaal		2507	100,0

Leefbaarheid

Vanaf 2019 nemen corporaties in hun activiteitenoverzicht mee wat hun beoogde activiteiten zijn op het gebied van leefbaarheid. De uitgaven van leefbaarheid zijn inclusief de toe te rekenen personeelslasten van gebiedsgericht personeel en overhead. Woonlinie werkt met een leefbaarheidsagenda waarin beschreven staat welke activiteiten er worden uitgevoerd.

- Project Aanpak tuinen
- Schoon, heel en veilig
- Vitale ontmoetingsruimten, incl ondersteuning bewonerscommissies, uitvoering beleid op steunpunten, aanpassingen/vervanging inventaris etc.
- Vroeg eropaf (preventief)
- Inzet vrijwilligers/ vrijwilligersvergoeding
- De zachte landingen in de wijken van de bijzondere doelgroepen
- Sociale activiteiten voortvloeiend uit signalering in wijkvisies, kernteams, wijk- en dorpsraden.
- Actief deelnemen aan bijeenkomsten georganiseerd door de gebiedsregisseurs.
- Gezamenlijke aanpak van semi-openbare ruimten in nabijheid van woningcomplexen
- Personele inzet op leefbaarheid/ woonmaatschappelijk werk

Leefbaarheidsmaatregelen 2020	Bedrag
Activiteiten	€110.500
Personeelslasten en overige (indirecte) kosten	€272.000
Totaal	€382.500
Per DAEB-woning (2610 woningen)	€147,00

Het bedrag per woning komt hoger uit dan de norm van €129. Dit komt omdat wij, overeenkomstig onze begroting, alle kosten toerekenen tot het budget leefbaarheid voor activiteiten, personeelslasten (inzet woonconsulenten) en overige (indirecte) kosten. Het is toegestaan om dit op deze wijze te doen, op voorwaarde dat de gemeente en huurdersvereniging hiermee akkoord gaan.

Onderwerp	Bijlage bij prestatieafspraken: Activiteitenoverzicht Land van Heusden & Altena Woonservice Meander
Datum	December 2020
Aan	Gemeente Altena en Huurdersbelangenverenigingen
Van	Woonservice Meander

Algemeen

Hierbij treft u aan het activiteitenoverzicht van Woonservice Meander voor 2020 en verder. Het is onderdeel van de prestatieafspraken voor 2020 en verder. Dit activiteitenoverzicht sluit aan op ons bod, maar is aangepast aan eventuele nieuwe ontwikkelingen en de begroting die in 2019 is opgesteld.

Investerings in Altena

In de komende 5 jaar staat bij ons de toevoeging van ca. 76 woningen in de begroting ingerekend. Voor al deze woningen bestaan concrete plannen. Deze plannen staan hieronder weergegeven.

Kern	Omschrijving	2020
Andel	Notenhoff fase 2 (oplevering december 2020)	20
Terugkoop Koopvoordeelwoningen		8
Totaal		28

Voor de periode 2020-2023 staat de volgende planning:

Kern	Omschrijving	2021-2024
Werkendam	De Burcht, fase 3 (2021)	14
Andel	Nieuwbouw fase 4 (nog niet hard)	ca. 15
Werkendam	4 appartementen Zonnestraal (nog niet hard)	5
Terugkoop Koopvoordeelwoningen	(inschatting)	14
Totaal		76

Verkoopplannen

Woonservice Meander gaat uit van een verkoop van gemiddeld 2 woningen per jaar. Het is niet goed te voorspellen in welke kernen dit exact zal gaan gebeuren per jaar en/of dit aantal onder- of overschreden wordt.

Verkoopvoorraad 2019	Verkoop per jaar
228 + 65 ¹	2

¹ Dit betreffen 65 woningen in Werkendam die op nominatie staan om aan de verkoopvoorraad te onttrekken.

Instandhouding sociale voorraad

Er zijn voor de komende jaren sloopplannen voor 8 woningen in Andel (Dr. Esseveldlaan, Koolmeespadij). We zijn momenteel in afwachting van de resultaten van het fauna-onderzoek hieromtrent. Deze uitkomsten zijn bepalend voor het moment van slopen. Het is de bedoeling hier ca. 15 woningen voor terug te bouwen.

Zoals hiervoor aangegeven staat in de komende 5 jaar toevoeging van 76 huurwoningen in de begroting ingerekend. Voor in totaal 62 woningen bestaan nu concrete plannen, vermeerderd met toevoeging van 14 voormalige koopvoordeelwoningen.

In de komende 5 jaar worden circa 10 woningen verkocht.

De mutatie voor de komende 5 jaar is dan als volgt:

Nieuwbouw	Sloop	Verkoop	Terugkoop Koopvoordeel	Mutatie
+62	-8	-10	+22	+66

Investing onderhoud

In 2020 zullen de volgende onderhoudsinvesteringen plaats vinden in het werkgebied van Woonservice Meander.

(bedragen x € 1.000):

	Planmatig onderhoud	Klachten onderhoud	Mutatie onderhoud	
Totaal	2.950	385	453	

Energetische maatregelen

Woonservice Meander had in de achterliggende periode de doelstelling van het duurzaamheidsbeleid om het gehele woningbezit in 2021 gemiddeld op energielabel B te brengen.

Deze doelstelling hebben we inmiddels gehaald.

Niettemin vinden we dat er op de korte termijn nog een aantal aandachtspunten is die van belang zijn voor het garanderen van de basiskwaliteit van alle woningen. Deze hebben we hieronder uiteen gezet voor 2020.

Daarnaast draait het project Zonnestroom voor nieuwe en zittende huurders. Inmiddels zitten we op 190 zonnepaneelinstallaties. Het streven is om in 2020 het aantal zonnepaneelinstallaties verder uit te breiden. Dat betekent alle geschikte daken bij mutatie voorzien worden van zonnepaneelinstallaties.

Naast de energetische basiskwaliteit (gemiddeld energielabel B) zet Woonservice Meander in op haar lange termijn doelstelling: een CO2 neutraal woningbezit in 2050.

Vanaf 2021 zijn in de begroting Complex gebonden energiebesparende maatregelen ingerekend, oplopend tot structureel € 500.000 vanaf 2025 betreft bestaand bezit .

Voor nieuwbouwprojecten wordt extra geïnvesteerd in energiebesparende maatregelen om i.p.v. gasloos "nul op de meter" te bouwen.

Energetische maatregelen 2020	Bedrag/aantal
Vloerisolatie	75.000
HR++ Isolatieglas	22.000
Van traditioneel naar HR Installaties	15.000
NOM ipv gasloos Nieuwbouw Andel (20 app.)	400.000
Zonnepaneel installaties	25 stuks
Zonnepaneelinstallaties zittende huurders	190 stuks
Totaal	512.000

Het Energielabel / de energie-index vervalt in 2020. Hier komt een norm voor in de plaats die zowel voor nieuwbouw als bestaande bouw toepasbaar is.

Gemiddeld energielabel B behaald!

De doelstelling om het gehele woningbezit gemiddeld op energielabel B te brengen is bereikt. Om dit te realiseren hebben we energiebesparende maatregelen uitgevoerd, zonder daarvoor een huurprijs in rekening te brengen. Ook nu de doelstelling behaald, is blijven we energiebesparende maatregelen uitvoeren. We zien dit als een basiskwaliteit van de woningen. De energielabels van ons woningbezit zijn als volgt verdeeld:

Energie index		2018	
		Aantal	%
A++	= < 0,6	0	0%
A+	0,61 < EI < 0,8	39	2%
A	0,81 < EI < 1,20	962	46%
B	1,21 < EI < 1,40	401	19%
C	1,41 < EI < 1,80	462	22%
D	1,81 < EI < 2,10	200	9%
E	2,11 < EI < 2,40	43	2%
F	2,41 < EI < 2,70	7	0%
G	EI > 2,70	0	0%
TOTAAL	gemiddeld EI 1,34 = energielabel B	2114	

Leefbaarheid

Vanaf 2019 nemen corporaties in hun activiteitenoverzicht mee wat hun beoogde activiteiten zijn op het gebied van leefbaarheid. De uitgaven van leefbaarheid zijn inclusief de toe te rekenen personeelslasten van gebiedsgericht personeel en overhead. Zoals in de prestatieafspraken omschreven, wordt de inzet in ieder geval gepleegd op:

- Schoon, heel en veilig
- Vitale ontmoetingsruimten, incl. ondersteuning bewonerscommissie, uitvoering beleid op steunpunten, aanpassingen/vervanging inventaris etc.
- Vroeg eropaf (preventief)
- Buurtbemiddeling
- Inzet vrijwilligers/ vrijwilligersvergoeding
- De zachte landingen in de wijken van de bijzondere doelgroepen (bijvoorbeeld aftersalegesprekken na sleuteluitgifte voor kwetsbare doelgroepen)

- Sociale activiteiten voortvloeiend uit signalering in wijkvisies, kernteams, wijk- en dorpsraden en wijkschouwen
- Gezamenlijke aanpak met gemeente van semi-openbare ruimten in nabijheid van woningcomplexen.
- Sluiting drugspanden
- Samenwerking tussen gemeente, politie, en zorg-en welzijnsinstellingen. Bijvoorbeeld leefbaarheidsagenda, link naar gebiedsregisseurs.
- Personele inzet op leefbaarheid/ woonmaatschappelijk werk

(bedragen x € 1.000):

Leefbaarheidsmaatregelen 2019	Bedrag
Activiteiten	78
Personeelslasten	118
Totaal	196